

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 1 lipca 2020 r. J. K. wystąpił przeciwko B. K. (1) o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego - ugody sądowej zawartej w dniu 29 czerwca 2015 r. przed Sądem Rejonowym w Pabianicach w sprawie sygn. I Ns 785/12 – w zakresie punktu II podpunkt 3 co do kwoty 25.000 zł.

Ponadto wniósł o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanej kosztów procesu .

B. K. (1) uznała roszczenie co do kwoty przekraczającej 6.500 zł.. Wniosła o nieobciążanie jej kosztami procesu.

W piśmie procesowym z dnia 21 czerwca 2021 r. pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 22 lipca 2021r. Sąd Rejonowy w Pabianicach pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci ugody sądowej zawartej przed Sądem Rejonowym w Pabianicach w dniu 29 czerwca 2015 r. w sprawie sygn. akt I Ns 785/12, opatrzonej klauzulą wykonalności w dniu 17 października 2019 r. w zakresie punktu II podpunktu 3 ugody ponad kwotę 6500 złotych i oddalił powództwo w pozostałej części. Nadto, Sąd I instancji zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie oparte zostało na następujących ustaleniach stanu faktycznego:

W Sądzie Rejonowym w Pabianicach toczyła się sprawa pod sygn. III RC 291/12 z powództwa B. K. (1) przeciwko J. K. o alimenty. Sąd w dniu 19 lipca 2013 r. wydał postanowienie, w którym orzekł o zabezpieczeniu powództwa w ten sposób, iż pozwany został zobowiązany do uiszczania na rzecz powódki po 500 zł miesięcznie, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat.

Na podstawie postanowienia o zabezpieczeniu wydanego w sprawie sygn. III RC 291/12 z wniosku B. K. (1) prowadzone było przeciwko J. K. postępowanie egzekucyjne przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Pabianicach G. P. pod sygn. Kmp 83/13, w toku tego postępowania została wyegzekwowana kwota 7.133,47 na rzecz wierzycielki i 1.246,37 zł tytułem kosztów egzekucji (zaświadczenie k.45).

W dniu 19 marca 2015 r. Sąd Rejonowy w Pabianicach w sprawie sygn. III RC 291/12 w punkcie 1 zasądził od J. K. na rzecz B. K. (1) kwotę 16.200 zł tytułem zaległych alimentów za okres od 14 sierpnia 2009 r. do 7 sierpnia 2012 r., wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 14 sierpnia 2012 r.

Orzeczenie to w punkcie 1 zostało zmienione przez Sąd Okręgowy w Łodzi – wyrokiem z dnia 19 listopada 2015 r. w sprawie sygn. XII Ca 324/15, w ten sposób, że zasądzono od J. K. na rzecz B. K. (1) kwotę 8.662,50 zł tytułem zaległych alimentów za okres od 1 stycznia 2011 r. do 7 sierpnia 2012 r., wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 13 października 2012r.

J. K. zapłacił B. K. (1) alimenty w okresie czerwiec 2014 – październik 2015 r..

B. K. (1) wykorzystała alimenty, jakie otrzymała od powoda i wyegzekwowała przez komornika.

W Sądzie Rejonowym w Pabianicach toczyła się pod sygn. I Ns 785/12 sprawa z wniosku B. K. (1) z udziałem J. K. o podział majątku wspólnego.

Na rozprawie w dniu 29 czerwca 2015 r. strony zawarły ugodę sądową. Zgodnie z punktem II.3 ugody J. K. był zobowiązany do zapłaty na rzecz B. K. (1) kwoty 75000 zł w ratach:

- pierwsza rata w kwocie 12.500 zł płatna do dnia 31 lipca 2015 r.,

- druga rata w kwocie 12.500 zł płatna do dnia 31 sierpnia 2015 r.,

- trzecia rata w kwocie 25.000 zł płatna o dnia 31 października 2015 r.,
- czwarta rata w kwocie 25.000 zł płatna do dnia 31 grudnia 2015 r.

Na wniosek B. S. nadał w dniu 17 października 2017r. klauzulę wykonalności co do punktu II.3 ugody sądowej.

W wykonaniu ugody J. K. uiszczył na rzecz B. K. (1):

- 12.500 zł w dniu 31 lutego 2015 r.,
- 12.500 zł w dniu 28 sierpnia 2015 r.,
- 25.000 zł w dniu 6 listopada 2015 r.,
- 18.500 zł w dniu 31 grudnia 2015 r.

W dniu 21 grudnia 2015 r. powód złożył pozwanej oświadczenie o potrąceniu z przysługującej jej należności w kwocie 25.000 zł kwoty 6.500 zł. Powołał się na obciążający go obowiązek wynikający z orzeczenia Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 19 listopada 2015 r. w sprawie sygn. XII Ca 324/15 do zapłaty na rzecz B. K. (2) kwoty 8.662,50 zł wraz z odsetkami. Wskazał, że przekazał kwotę wyższą – 17.483,35 zł raz dokonał zaokrąglenia powstałej stąd nadpłaty – do kwoty 6.500 zł.

B. K. (1) przebywała poza swoim miejscem zamieszkania od grudnia 2015 r. – przed świętami, do lutego 2016 r.. Nie odebrała korespondencji z oświadczeniem o potrąceniu.

Na podstawie ugody sądowej opatrzonej klauzulą wykonalności na wniosek pozwanej, komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pabianicach M. J. prowadził przeciwko J. K. postępowanie egzekucyjne pod sygn. Km 667/20. Dotyczyło ono początkowo należności głównej w wysokości 25.000 zł.

We wniosku o wszczęcie egzekucji B. K. (1) nie poddała wysokości dochodzonej kwoty, jednakże wskazała, że przedmiotem wniosku jest „rata IV całość”.

W dniu 16 września 2020 r. B. K. (1) wniosła o ograniczenie postępowania egzekucyjnego o kwotę 18.500 zł. Komornik zawiadomił J. K. o ograniczeniu egzekucji do kwoty należności głównej 6.500 zł.

Przy takich ustaleniach stanu faktycznego Sąd I instancji wywiódł, że podstawa powództwa w niniejszej sprawie uregulowana jest w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

Odnosząc się do zarzutu spełnienia świadczenia Sąd I instancji stwierdził, że stosownie do art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne, a także na zarzucie potrącenia. Innymi słowy, zarzut spełnienia świadczenia może stać się skuteczną podstawą powództwa opozycyjnego, jeżeli zdarzenie to nastąpiło po powstaniu tytułu egzekucyjnego będącego orzeczeniem sądu. Bezsporną w niniejszej sprawie jest okoliczność, iż kwota objęta ugodą sądową, zwalczaną przez powoda w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego – 25.000 zł, została w przeważającej części zapłacona. Dłużnik - powód zobowiązany był do spłaty kwoty 75.000 zł w czterech ratach, ostatnia wynosiła 25.000 zł. Z załączonych dokumentów wynika, że dłużnik spłacił trzy pełne raty i część czwartej, do spłaty pozostało 6.500 zł, jednocześnie dłużnik powołał się na potrącenie kwoty 6.500 zł z wierzytelności, jaka zdaniem J. K. przysługiwała mu wobec powódki – wskazał, że złożył jej pisemne oświadczenie o potrąceniu wierzytelności wzajemnej w grudniu 2015 r.

Sąd I instancji zwrócił uwagę, że w niniejszym procesie powód nie wykazał, aby wcześniej wzywał pozwaną do uiszczenia ww. należności i wyznaczał jej termin do dokonania zapłaty. Brak jest więc dowodów, by należność wskazana w piśmie o potrąceniu była wierzytelnością wymagalną w chwili złożenia przez powoda oświadczenia o potrąceniu. Powyższe powodowało, iż wierzytelność (niezależnie od oceny jej zasadności) nie stała się wymagalna na chwilę złożenia oświadczenia o potrąceniu – a zatem było ono nieskuteczne i nie mogło wywołać skutków prawnych wskazanych w art. 499 k.c.

Ponadto zarzut powoda również nie mógłby zasługiwać na uwzględnienie z przyczyn formalnych. O braku skuteczności oświadczenia o potrąceniu przesądza brak możliwości uznania za skuteczne oświadczenia złożonego w piśmie procesowym, wobec braku spełnienia wymogów złożenia skutecznego oświadczenia woli przewidzianych przez kodeks cywilny.

Powód wprawdzie wykazał fakt wysłania oświadczenia o potrąceniu na adres pozwanej, lecz pozwana twierdziła, iż nie miała wiedzy o wysłaniu do niej pisma zawierającego w swej treści oświadczenia o potrąceniu, gdyż w tym czasie nie przebywała w swoim miejscu zamieszkania – czemu powód nie zaprzeczył.

Sąd I instancji wskazał także, iż o skuteczności doręczenia pisma nie decyduje sam fakt przesłania go pod dany adres, lecz możliwość zapoznania się z przesyłką.

Z treści art. 61 k.c. wynika, że ustawodawca, wyznaczając chwilę, w której następuje skuteczne złożenie oświadczenia woli innej osobie, opowiedział się za teorią doręczenia i przyjął, że oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią.

W rozumieniu przytoczonego przepisu możliwość zapoznania się z treścią oświadczenia przez adresata nie może, z jednej strony, być utożsamiana z rzeczywistym zapoznaniem się przez niego z tym oświadczeniem (faktem zapoznania się), co oznacza, że skuteczne złożenie oświadczenia woli następuje także w sytuacji, w której co prawda adresat oświadczenia woli nie zna jego treści, ale miał realną możliwość zapoznania się z nią, gdyż doszła ona do niego w taki sposób, że mógł się z nią zapoznać. Z drugiej jednak strony, realna możliwość zapoznania się z treścią oświadczenia woli nie może być pojmowana abstrakcyjnie, powinna być oceniana z uwzględnieniem okoliczności danego wypadku.

Powyższe powodowało, iż oświadczenie powoda o potrąceniu złożone pozwanej w piśmie z dnia 21 grudnia 2015 Sąd I instancji uznał na bezskuteczne, w konsekwencji zarzut potrącenia nie zasługiwał na uwzględnienie. Zdaniem Sądu I instancji, powód nie udowodnił, że przysługiwało mu roszczenie o zwrot alimentów uiszczonych w kwocie wyższej niż ostatecznie zasądzona suma alimentów, które stanowiło podstawę do złożenia oświadczenia o potrąceniu. Nie wykazał mimo, iż był w sprawie reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, jak jest podstawa prawna wierzytelności, w związku z którą powód złożył przedmiotowe oświadczenie.

O kosztach procesu Sąd I instancji orzekł zgodnie z art. 100 k.p.c., który stanowi, iż w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. W praktyce oznacza to, że strony pozostają przy kosztach poniesionych w związku ze swym udziałem w sprawie.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia w części oddalającej powództwo wywiódł powód.

Skarżący zarzucił wyrokowi :

I.naruszenie przepisów prawa materialnego :

1.art. 498 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i bezpodstawne przyjęcie, że powodowi nie przysługuje wymagalna wierzytelność, w stosunku do pozwanej, nadająca się do potrącenia;

2.art. 498 k.c. i art. 499 k.c. poprzez bezpodstawne uznanie, że do uznania oświadczenia o potrąceniu jest niezbędne doręczenie drugiej stronie wezwania do zapłaty przed złożeniem oświadczenia o potrąceniu, gdy skuteczność

oświadczenia o potrąceniu od doręczenia wezwania do zapłaty, co wydaje się oczywiste wobec treści art. 499 k.c., który przewiduje, że oświadczenie o potrąceniu ma moc wsteczną od chwili gdy potrącenie stało się możliwe;

3.art. 499 k.c. i art. 61 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, że powód nie dokonał skutecznego potrącenia przysługującej mu w stosunku do pozwanej wierzytelności, podczas gdy złożył on skuteczne oświadczenie o potrąceniu, które zostało wysłane na adres zamieszkania pozwanej;

II. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, a to art. 100 k.p.c. poprzez stosunkowe rozdzielanie kosztów między stronami, podczas gdy pozwany wygrał proces w 74%, a wytoczenie niniejszego powództwa było jedynym możliwym sposobem zawieszenia prowadzonej egzekucji komorniczej wobec powoda i odzyskania zajętych w toku postępowania zajętych pieniędzy powoda.

W konkluzji skarżący wniósł o:

1.zmianę zaskarżonego wyroku poprzez pozbawienie tytułu wykonawczego – ugody sądowej zawartej przed Sędem Rejonowym w Pabianicach I Wydział Cywilny z dnia 29 czerwca 2015r. o sygn. akt INs 785/12, opatrzoną w klauzulę wykonalności w dniu 17 października 2019r. w zakresie punktu II podpunkt 3 ugody w zakresie 25.000 zł;

2.Zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za postępowanie przed Sędem I instancji;

3.ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do Sądu I instancji celem ponownego rozpoznania .

Nadto, skarżący wniósł o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania przed Sędem II instancji.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Ustalenia stanu faktycznego poczynione przez Sąd I instancji w rozpoznawanej sprawie nie były sporne między stronami.

Zdaniem Sądu Okręgowego, całkowicie bezzasadny był zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 498 § 1 i 2 k.c.

Zgodzić należy w pełni się z Sędem I instancji w tym zakresie, że powód nie udowodnił, iż przysługuje mu roszczenie o zwrot alimentów uiszczonych w kwocie wyższej niż ostatecznie zasądzona suma alimentów, które stanowiło podstawę do złożenia oświadczenia o potrąceniu.

Stosownie do art. 498 § 1 k.p.c. gdy dwie osoby są jednocześnie dłużnikiem i wierzycielem, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelnością drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się do wysokości wierzytelności niższej (art.498 § 2 k.c.).

Warunkiem skutecznego potrącenia jest istnienie obu wierzytelności oraz tego, by obie wierzytelności nadawały się do potrącenia.

Jak wynika z zebranego materiału dowodowego w dniu 19 marca 2015 r. Sąd Rejonowy w Pabianicach w sprawie sygn. III RC 291/12 w punkcie 1 zasądził od J. K. na rzecz B. K. (1) kwotę 16.200 zł tytułem zaległych alimentów za okres od 14 sierpnia 2009 r. do 7 sierpnia 2012 r., wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 14 sierpnia 2012 r.

Orzeczenie to w punkcie 1 zostało zmienione przez Sąd Okręgowy w Łodzi – wyrokiem z dnia 19 listopada 2015 r. w sprawie sygn. XII Ca 324/15, w ten sposób, że zasądzono od J. K. na rzecz B. K. (1) kwotę 8.662,50 zł tytułem zaległych alimentów za okres od 1 stycznia 2011 r. do 7 sierpnia 2012 r., wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 13 października 2012 r..

J. K. zapłacił B. K. (1) alimenty w okresie czerwiec 2014 – październik 2015 r..

B. K. (1) wykorzystwała alimenty, jakie otrzymała od powoda i wyegzekwowała przez komornika. Na rozprawie w dniu 22 czerwca 2021r. pozwana zeznała, że alimenty, które otrzymała zużyła na zaspokojenie potrzeb życiowych, gdyż nie otrzymywała zasiłku z pomocy społecznej (nagranie protokołu rozprawy od 00:17:30 do 00:25:30). Wierzytelność powoda stanowiła świadczenie alimentacyjne wypłacone na rzecz pozwanej, które zostało w całości przez nią zużyte na zaspokojenie potrzeb życiowych.

Stosownie do art. 409 k.c. obowiązek wydania korzyści lub jej zwrotu wygasa, jeżeli ten kto korzyść uzyskał zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien liczyć się z obowiązkiem jej zwrotu.

W ocenie Sądu Okręgowego, w sytuacji gdy powód zapłacił pozwanej należność z tytułu świadczenia alimentacyjnego, a pozwana w całości zużyła to świadczenie na zaspokojenie potrzeb życiowych i nie jest już wzbogacona, bo nie sposób przyjąć, że powinna liczyć się z obowiązkiem zwrotu świadczenia alimentacyjnego przeznaczonego na bieżące potrzeby życia codziennego, to brak było podstaw do twierdzenia, że wierzytelność powoda istniał w chwili składania oświadczeni o potrąceniu.

Nadto, stosownie do art. 505 pkt. 2 k.c. nie mogą być umarzane przez potrącenie wierzytelności o dostarczenie środków utrzymania.

W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu Okręgowego, powód w toku postępowania w niniejszej sprawie nie udowodnił w chwili składania oświadczenia o potrąceniu istnienia wierzytelności, która nadawała się do potrącenia.

W tym stanie rzeczy, zdaniem Sądu Okręgowego, zarzuty naruszenia prawa materialnego podniesione przez powoda nie mogą skutkować uwzględnieniem apelacji.

W ocenie Sądu Okręgowego, biorąc pod uwagę całokształt okoliczności w sprawie – w tym sytuację życiową, majątkową oraz zdrowotną pozwanej, wzajemne zniesienie kosztów postępowania za I instancję było uzasadnione i brak w tym zakresie podstaw do stawiania Sądowi I instancji zarzutu naruszenia art. 100 k.p.c.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy oddalił apelację jako bezzasadną na podstawie art. 385 k.p.c.